

דיויד הוקני: צילום

אלכסנדר רוזנפלד

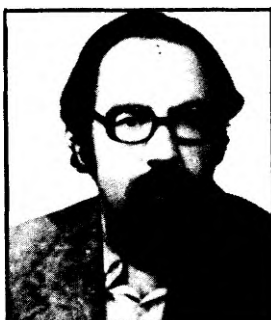
מפולנית: יעקב בסר

למקום שאביט אני מוצא עקבות
אבותי הטבועים בחוכי
מצנים עלי לחפש אחר הזהות
כלשון רחוקה — ואף על פי כן
מתוך ערפל הדורות
שבה מנגינה רשומה בדם
כמו שמשון המערער עמודים כבדים של אי-הזכרון
בלילה שבים אלי רוחות הקדמונים
ומדברים עברית
וראה פלא — אני משיב להם
ושוב אני זוכר דבר עם בקר
ואכל אני יודע מאין תפלה
בתוכי בכל ליל-שבת
ואמן
ושוב אני מתחיל מבראשית

אתם מתים כל כך בעיני
שאפלו לשוני שלי מתאבנת
באשר אני מנסה לדבר אליכם
מרחק פתאומי שבין הקבוצות גורם מנת
אפלו השנאה מתה
האויבים מאתמול הפכו לכני אדם
אליהם מתגעגעים כמו אל שארית-בשר קרובים
לכולכם אני מושיט היום את ידי — שלום
באה עת לסלוח — לי ולכם

באן אינ-פניו של האל דומים לתמונות הקדושים
לא תפירו אם לא תראו את אותיות-העופרת של העתונים מכובים
על איפה רומא, איפה קראקוב, איפה ירושלים
הדמיון אפלו הוא מת
בראותו דנד בגלית נאבק
אני ישני אני רואה נותן עדות
אלהים חי וקם — במציאות — השליך אותי להטרוף
לעצמי — אני מתחיל מן הלשון

אשקלון — יולי 1982

אלכסנדר רוזנפלד: יליד 1941; מולין, מחברם
של כמה קבצי שירה בלשון הפולנית. כן
השתתף בכתיבת העיתון הספרותיים ובעיתונות
היומית. בארץ משנת 1982. פרסם משיריו
ב"מעריב" וב"על המשמר". בקרוב עתיד
להופיע קובץ שיריו בעברית.

"הבת שלי לא רוצה להתחתן. זה מה שאתה אומר לי?"
"בדיוק."

עוד הדברים שאמר מתחבטים בה, החל לספר לה על מטע התפוחים שגידל במבואות
המשק. זרעים מיוחדים שלח לו חוקר אמריקאי המגדל תפוחים במדברות נבארה
שבאמריקה. שותלים אותם בתוך קופסאות פח מלאות זבל אורגני, והוא צומח לעץ
נגובה תינוק ששרשיו קטנים ולפעמים פריחת קיץ לו, והוא מניב פירות כעץ גן עדן.
התפוח אוהב את הקור, הסביר כעוד עיני שניהם נודדות אחר רבקה. ובלילה צריך
לפתוח את יריעות הפלסטיק ולהניח לקור המדבר לבוא, ועם שחר לסגור את היריעות
ולכלוא את האוויר הקר ולהרחיק את החום.

"כאמת" מילמלה, שומעת את דבריו אלו ומהרהרת בדבריו הקודמים. ובתוך כך ניגש
אליה מי ואמר: "את אמא של רבקה? כל הכבוד שיש לך בת כזאת" ולבה תפח בה
פתאום.

ואז בא לה זיכרון, נושבת אליה מימים ומרחבים אחרים. בת חמש עשרה היתה.
בשבתות בבית הכנסת היתה מחליפה מבטים עם משה אלקיים בן הצורף, ואחר
נובשת עיניה ברצפה. בעזרת נשים היתה נדחקת אל שכבת העץ לראות את ידיו
ההופכות בתוכן כסף וזהב ואבנים טובות. דבר קם ביניהם ללא אומר, ואחותו היתה
מאירה לה פנים ברחוב. אך כאשר בא השדכן לדבר בה בשאלו אברבנאל לא מלאה
לבה לצער את אבי שרצה בחתן תלמיד חכם.

בערב, כשלוותה אותה כיחידות אל החדר, אמרה רבקה: "את באת להחזיר אותי
לירושלים, נכון?"

אמה בכרה לא לענות. ואחר שהות סטתה ואמרה: "את, אל תעשי שטויות."

"אני יודעת מה אני רוצה."

"גם דודה שלך ידעה כשהיתה בגילך. ותראי איזה חיים יש לה עכשיו. עוברת מבית
לבית כמו חתול."

"אל תדאגי לי."

ויקטוריה אזרה עוז: "זה נכון מה שאמר לי שאת לא רוצה להתחתן אתו?"

"ככה אמר לך?"

"נכון או לא נכון?"

"נכון."

"ולמה?"

"עוד לא בטוחה."

"ואיפה למדת את זה?"

"אצלך."

"איך?" תהתה ויקטוריה.

"אני לא רוצה לחיות כמו את ואבא."

"איך?"

"כלי אהבה."

"שוב פעם אהבה!" טפחה בשתי כפותיה על ירכיה עד שהודעזעו. מחורה של רוגז
ללא רוגז.

והגיעו אל הדלת. עוד רגע הרהרה ויקטוריה במיטה המכוסה כיסוי מעשה רוקם,
ושמעה עצמה שואלת: "ושמע על המיטה, את אומרת לפני השינה?"

"לא."

"לא אומרת שמע?"

"רק לפעמים, בשקט. שאני לא אשמע בעצמי" אמרה רבקה וצחקה ונשקה לאמה על
לחיה. ואמרה: "אל תיבהלי אם תשמעי תנים. לילה טוב" כאם המרגיעה ילדה.
מול גבעות החול הקרחות המותחות בחשיכה קווים רכים בתוך משקוף חלונה ככתוך
מסגרת תמונה אמרה ויקטוריה תפילתה בכוונה רכה, על שתיהן, ולבה כבד על דבר
אחד וקל על האחר: "... ואל יבהלוני רעיוני וחלומות רעים והרהורים רעים ותהי
מטתי שלמה לפניך והאר עיני..."

וחלום חלמה בלילה.

ובחלומה איש ניגש אל וילונות לבנים והיא רואה אותו מגבו. מסיט האיש את הוילון
ועצן גן העדן לפניו: עץ החיים ועץ הדעת ועצים נחמדי מראה נתונים בפחיתות של זבל
אורגני. ניגש האיש אל עץ תפוחים כמניין עליו פרי, והפרי נושר ומתגלגל לתוך
נפותיו, ולפתע קטן הפרי והיה לגלענינים. מסתכלת ויקטוריה ורואה: אבנים טובות
חזב וכסף חפונים בין אצבעותיו הלבנות. ולפתע הפך האיש פניו ומשה אלקיים בן
הצורף היה ושערו להבה.

כל הדרך תורה ישובה, עיניה עוד מחזיקות זעפן ולבה כבר מפוייס, סלה שוכב לצד
וגליה ושק תפוחים קשים כאבנים שנתן לה דובי על ברכיה, וידיה אוספות את פיו
לבל יתפורר. זכרה את בתה השואלת: "את רואה שהכל בסדר, נכון?" ואצבעותיה על
חיי אמה, ואת קולו האומר: "יהיה מאה אחוז, אמא."

כל הדרך הפכה בדעתה מה תספר לבעלה ולאחותה. אפשר שתושיב אותם מולה
ותספר את קורותיה כהווייתם. כשחלף האוטובוס בצומת אחים נמלכה בה. איך תתאר
לאחותה, שלא ידעה גבר מעולם, ולבעלה שלא שם עליה ידו באהבה את עיני הבחור
בפני בתה? כשנראו מרחוק הרי ירושלים ידעה את שתעשה.

עם אחותה, הקוראת מחשבותיה, לא תכביר סוד. תמשוך המטפחת הקשורה לראשה
ותקרב פיה לאוזן אחותה כדרך שעשו בהיותן ילדות, ותאמר לה בלחישת: "שריקה,
את חיינו הוצאנו לבד, את בלי ואני עם חופה וקידושין. בתי הקטנה לימדה אותי דבר.
ואנחנו, זוכרת איך חשבנו אותה קצת מפגרת, לא עלינו? איך הייתי בוכה עליה? לא
חן ולא הדר ולא בינה ולא כישרון וגובה של עוג מלך הבשן. עם יקותיאל רצינו לחתן
אותה ועוד עשו טובות כאילו לא נאה להם הבת של אברבנאל. ותראי אותה היום" —
כאן תטה צווארה ותרוקן נמרצות כנגד פגעי השטן. "חלב ודבש. וחכמה גם כן. וכל
הזמן צוחקת. ואולי, בעזרת השם, עוד נראה ממנה נחת."

ולבעלה, שלא קרא לבה מעולם, תגיש תפוחים כדבש, תסמוך מתניה בשתי ידיה
ותאמר בקול: "לא צריך לדאוג לרבקה. טוב לה שם, תודה לאל. בקרוב נשמע ממנה
דברים טובים. עכשיו תטעם מזה ותגיד: 'תפוחים שיש להם פריחת קיץ ושמים אותם
בזבל אורגני והשורשים שלהם נהיים קטנים' — שמעת דבר כזה בחיים שלך?"